

WAT IS EEN PERSPECTIEF- WISSEL EN WAT ZIJN DE MOGELIJKHEDEN DAAR- VAN?

KAN DE VERTELLER WETEN WAT DE HOOFDPERSOON DENKT? MAG JE SCHRIJVEN OVER IETS WAT DE HOOFDPERSOON NIET KAN WETEN?

PERSPECTIEVEN: DE OPTIES

Kort gezegd heb je de volgende opties:

- PERSONALE VERTELLER OF HIJ/ZIJ-PERSPECTIEF – geschreven in de derde persoon (hij/zij), de lezer blijft bij de hoofdpersoon, er is niet meer informatie dan wat de hoofdpersoon weet.
- AUCTORIALE/ALWETENDE VERTELLER OF WISSELEND PERSPECTIEF – De verteller weet méér dan de personages, de lezer kan meekijken bij verschillende hoofdpersonen én daarbuiten.
- IK-PERSPECTIEF – Er wordt verteld vanuit de ik-vorm.
- JIJ-PERSPECTIEF – Er wordt verteld vanuit de jij-vorm (dit komt weinig voor).

LET OP: Een verteller kan ook zelf als personage optreden in de tekst. Dat komt geregeld voor bij een ik-perspectief.

WAT IS EEN PERSPECTIEFWISSEL?

Een wissel treedt op wanneer in het verhaal de focus **verschuift naar een ander personage**. Schrijf je over Beer en Bosmarmot, en belicht je het verhaal zowel uit het standpunt van Beer als vanuit Bosmarmot, dan maak je daar dus gebruik van een perspectiefwissel. Kijk je alleen vanuit Beer? Dan wissel je niet. Ook niet als je vanuit Beer over Bosmarmot schrijft.

Een wissel treedt ook op wanneer **de verteller de personages 'loslaat' en een breder beeld geeft**. Bijv.: HOOG IN DE LUCHT HING EEN AREND DIE DE BOSMARMOT SCHERP IN DE GATEN HIELD. DE BOSMARMOT WAS ZICH VAN GEEN KWAAD BEWUST. **Hier zoomt de verteller als het ware uit**; het perspectief ligt niet langer bij de Bosmarmot, want die kan niets van de Arend weten.

VALKUIL: TE SNEL/TE VAAK WISSELEN

De bekendste valkuil bij het gebruiken van perspectiefwissels is dat je als auteur te

snel, te onverwachts of te vaak wisselt. Dit kan heel verwarrend zijn voor de lezers.

Tip: blijf per onderdeel van jouw verhaal bij één perspectief. Dat helpt om de focus te behouden.

OPGELET BIJ DE ALWETENDE VERTELLER

Specifiek bij de alwetende verteller kan het verleidelijk zijn om vaak te wisselen en/of extra informatie te geven. Een zin als HIJ WIST NOG NIET DAT ZIJ DIE AVOND ZOU STERVEN kan de spanning opwekken, maar sommige lezers vinden dat juist verschrikkelijk.

GEBRUIK WAT WERKT

Heb jij als opmerking bij je verhaal gekregen dat je perspectief 'niet klopt', omdat je bijvoorbeeld uitzoomt en vermeldt dat er een inbreker achter de hoofdpersoon staat? Dan weet je nu dat dat **niet 'fout'** is. Het is simpelweg een andere techniek.

Er zijn veel **mogelijkheden** om perspectieven voor je verhaal te gebruiken. Gebruik wat voor jouw verhaal werkt. Soms is dat even puzzelen, maar dat is natuurlijk het leuke van schrijven: dat je zelf kunt ontdekken wat jouw verhaal nodig heeft.